

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 21. ANULU XIV.

Sabiuu, in 13/25 Martiu 1866.

Telegrafulu ese de doue ori pe septimana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inscratiile se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Afacere politico-bisericesca.

Atin'a 10 Martiu. Unu conflictu s'au escatu intre regimulu si Sinodulu Greciei, la care au datu ansa denumirea unor Episcopi din partea Regelui, pe carii Sinodulu nu va sa-i recunosca, si sa-i hirotonesca. Regimulu dice: ca Regele au denumitu pe acesti Episcopi dupa list'a de candidatia, carea Sinodulu de mai nainte au asternut'o Regimului; la care Sinodulu reflectedia: ca Sinodulu au facutu list'a aceea de candidati pentru casulu de mai nainte, si pentru celu presentu are a face o lista noua.

Noi privindu la Canonele bisericesci aflamu, ca Sinodulu Greciei este in totu dreptulu seu, candu acea mesura a Regimului politicu nu o recunosce de legale, pentruca Sinodulu este datoriu dupa Canone sa tina alegerea de Episcopu pentru fiacare vacantia, si lucrarea unui Sinodu este valida numai pentru acelu casu, pentru care s'au tinutu; Sinodulu au asternutu Regelui o aratare despre acestu obiectu, si Regele iau respunsu: ca este silitu a esprime mirarea sea, ca Sinodulu n'au hirotonitu pan'acum pe cei noii Episcopi, dupa ce s'au observatu la denumirea acestoru Episcopi tote formele legale. Sinodulu insa remane prelunga convictionile sale basate in Canone; si dicu jurnalele: ca deca Sinodulu nu se va abate dela otarirea sea, atunci Ministeriului nu-i va remane alta, decatu a se dimisiona. — Sinodulu, dupa parerea nostra, trebuie sa remana prelunga observarea Canoneloru, care nu vatema nici dreptulu Regelui, nici interesulu publicu, ci servescu amanduror'a spre folosu. Canonele prescriu lamuritu, ca Episcopii adunati in Sinodu alegu pe Episcopii cei noi, si ii propunu Mitropolitului, carele dintre cei alesi designeza pe celu ce-lu cugeta a fi mai vrednicu, si acest'a se propune regelui seu Imperatului spre denumire. Deca insa, precum se pote supune din cele mai susu, Sinodulu Greciei de mai nainte s'au abalutu dela form'a canonica, si pentru deplinirea unui scaunu arhierescu au propusu Regelui spre denumire o lista de cei vrednici de Episcopi, dintre carii apoi Regele denumea de Episcopu pe acel'a, pe carele vrea; atunci Sinodulu de astadi se vede a cunosce mai bine chiemarea sea de celu de mai nainte, si de aceea nu va sa lase Regimului civilu campu liberu spre facerea abuziloru in Biserica. Speramu, ca toti Canonistii voru tine un'a cu noi, candu ne dechiaramu pentru sustinerea Canoneloru din partea Ierarchiei, si pentru respectarea loru din partea regimeloru civili. Esemplu viu avemu si in vecinele Principate romane, unde Regimulu cadutu au manipulatu cu cele sante dupa o volnicia plina de patima si de pecatu neiertatu prin care nimeni, fara numai Mamonului au servitu, insusindu-si ca Regimu constitutiunалу putere autocratica in lucrurile cele mai momentose bisericesci, precum suntu: alegerea de Archierei, si averile bisericesci si monastiresci, — si nimicindu pracs'a cea frumoasa de alegerea Episcopiloru prin adunarea obstesca a tierci, ca sa faca pradi si hotii de cele sante! Aci nu se potu desvinovati nici acei Archierei, carii si au plecatu unor asemenea fara de legi capetele sale; ci au fostu datori sa roge pe Regimu, odata, de doue-ori, si nefolosindu-se a cere sprijon'a fruntasiloru, si in fine a nu se abate dela Canone, care suntu legi neresturnavere, si se potu practisa in statu constitutiunалу asiá de bine, ca si in statu monarchicu, caci suntu adevveri contestate de mii de ani; insa tote acestea nu s'au facutu, de aceea nu se potu pune intr'o categoria cu Sinodulu Greciei, carele merita lauda si sprijon'a lunei crestine civilizate, si culte!

La istori'a cestiunei unguresci a nationalitatiloru.

(De unu slovacu)

(Capetu.)

Cea mai via desbateru se escu in siedinti'a a LV. din 13 Fauru 1826. Presiedintele face atente pre staturi, ca spre respandirea limbei magiare nu se pote intrebuinti'a sil'a, din cauza ca o atare actiune aru provoca numai reactiune, si regele nu va sanctiona atari ordinatiuni. Dupa aceea se sculara deputatii comitateloru Solom, Lipto, Turotiu, Tirnavi'a si Siasosiu, si conformu instructiunei loru vorbira parte in contr'a ori carei sile, parte in contr'a unui terminu preclusivu pentru introducerea definitiva a limbei

magiare, in urma parte pentru pastrarea limbei latine ca oficiale, pana candu cea magiara va deveni limb'a eruditiloru si a poporului din Ungari'a de susu. — Deputatulu comit. Lipto dise „ca de-si Iosifu II, introduse limb'a magiara totusi concesse fia-carei natiuni a se educa si a se instrui in principiile religiunei in limb'a materna. Provedinti'a ddiessa voi ca locuitorii Ungariei de susu sa fia numai slavi, cu tote aceste si in vinele loru cercula sange ungurescu, si nu e mai micu amorulu loru de patria nici spiritulu natiunale. Acolo suntu multe targuri, (orasie) cari au dreptulu sabiei; a caroru magistratu judeca despre casuri criminalii — de-si nu intelege limb'a magiara; insa chiaru candu aru intelege-o totu nu aru pote sa asculte pre slavi in alta limba decatu in cea slava — ori se presenta ei ca criminalisti ori ca martori.“ Deputatulu comit. Turotiu dise: In Ungari'a de susu numerulu aceloru ce aru pute duce in limb'a magiara trebile oficiali nu e de ajunsu, si chiaru de aru fi, totusi congregatiunile comitatense nu s'aru pute tine in limb'a magiara, din cauza ca partea cea mai mare a nobilimei nu pricepe limb'a magiara. Asiá dar cu atatu mai putinu acum, candu si poporulu — care nu cunosce de locu limb'a magiara — inca e chiamatu a participá la adunariile comitatense.

Totusi deca trebuie ca tier'a efective sa se magiarizeze, atunci e de lipsa ca limb'a magiara sa se invetie si in scolele comunali, ca asiá dupa doue seu trei generatiuni sa se magiarizeze poporulu. Deputatulu din comit. Orav'a vorbindu contr'a ori carei sile, dise: Nu avemu noi ore toti aceea-si constitutiune, aceea-si corona, acelea-si legi, acele-si drepturi si liberalitati? Ore nu ne impreuna aceea-si legatura de afinitate si reciprocitate, de-si ne servimu cu diferite idiome? Ore compete aceea iubirei fratiesci, ca unulu sa marginessa pre celalaltu in usitarea dreptului seu naturale? In fine deputatulu comit. Sáros pretinse, ca pana candu limb'a magiara cu tempu va deveni mai comune — deputatiloru slavi in dieta sa le fia iertatu a se sierbi de limb'a latina, ca asiá alegatorii sa nu fia marginiti numai la candidati cari vorbescu perfectu limb'a magiara. La cei de susu se adause si deput. liberei cetati Levoca, esprimendu-se ca in introducerea lucruriloru noue sa fia precauti. Asemenea vorbi si deputatulu liberei cetati reg. Presovu. In urm'a acestoru pretensiuni modeste se redica o tempesta apriga, oferindu o imagine infioratore a fanatismului magiaru. Deputatii comitateloru Posionu, Siopronu, Tecovu, Comoru, Vesprimu, Satmaru, Borschodu, Rabu, si a altoru comitate detunau: ca respandirea limbei magiare e necesaria pentru esistinti'a natiunale chiaru ca pana de tote dilele; ca limb'a (magiara) e unu mijlocu ddiesscu; ca acel'a carui-a nu-i pasa, a se sierbi cu limb'a magiara ori cu alta limba, nu e amicul magiariloru; acel'a care nu ajuta respandirea limbei magiare, seu o chiaru impedece, trebuie sa se considere ca inamicu; mijlocele astringutore ordinate in a. 1811. pentru respandirea limbei magiare; de-si nu s'au sanclionatu, acum de nou trebuie puse in lucrare; dela an. 1790. au potutu invetia si slavonii limb'a magiara, ba s'a potutu magiarisa o generatiune intriga; deca slavii nu potu considera de sila unu terminu preclusivu de trei ani pentru invetiarea limbei magiare, cu atatu mai putinu se va intempla acesi'a cu unu terminu de siése ani s. a.

Acum intrebui pre toti omenii liberi de prejudetie: ore in datele istorice citate nu e destulu de evidinte tendinti'a magiariloru de atunci, de a desnatiunalisa pre celelalte natiuni? Ore temerile si amenintiariile oratorelui dietale din 1826, nu reflecta ca unu feliu de prologu, scen'a urmata in 1848? In urm'a premiseloru precedintie istorice ore nu se pote presupune, cumca magiarii inea chiaru si astadi impreuna cu espresiunea de „magyar nemzet“ acelu conceptu si aceea tendintia, cari au fostu impreunate cu aceea (espresiune) totudeun'a din partea magiariloru incepundu dela a. 1790 pana la 1848?

Fia, ca diet'a magiara sa arete catu mai curendu prin fapte, ca dens'a voiesce a indrepta cu tota seriositatea abuzulu celu apesatoriu, care in periodulu premisu l'au facutu magiarii cu teori'a anti-istorica a espresiunei de „magyar nemzet.“ „Conc.“

Revista diuaristica.

Pesti Hirnök are unu articulu datatu din Strigoniu și intitulatu „continuitate de dreptu“ in care se cuprindu următoarele:

Adeverata continuitate de dreptu e numai unde toate legile aduse pe cale legala și sancționate rămân până atunci în viață, până cându iara pe cale legale se modifica, suspendu său se stergu. Sub continuitate se întielege dăra vieții a tuturor legilor, pentru că deca din o mie de legi remanu 999 în viață și un'a se sterge, său se suspende, nu pe cale constituțională, e vatemata continuitatea; deci gresiescu acei, cari voru restatorirea numai a unoru legi suspendate, „Cu deosebire însă gresiescu acei a caricredu său voru safaca pre alții sa credă, că rehabilitarea continuității de dreptu se pôte mijloci prin activarea și punerea în viață a art. III. IV. XVI. și XVII delegid in 1848, pentru ca tocm'alegile aceste, au de a multiamisistintia lor, rumperei continuității de dreptu.“

Vredu sa arate unde trebuie cautata intrerumperea continuității de dreptu, indrepta pre cetitori la diet'a din Pojonu din 1847/8 la actele, protocoalele etc. acelor 37 ședințe din începutu, de unde se vede, că drepturile palatinului, consiliului locotintei, comitatelor și comitilor supremi erau că și până aci susținute. Eara dela ședința a 38-a, ca Deus ex machina, resaru legile, cari lovescu în fatia spiritului constituției avitice, precum acele despre unu palatinu cu putere regală, ministeriu, comitate provisorie, garda națională, de ce în ședințele de mai înainte nici ca a visatu cine-va. Înlocirea ast'a neasteptata o deduce de acolo, că în ședința a 38 fără de o decideră legală, se punu la o parte instrucțiunile comitatelor și cas'a deputatilor, prelânga toate protestele deputatilor a mai multoru comitate, fără de sancțiunea regelui, aduce pre cale abnorma, prin voturi unilaterale octroiare, proiecte noue de legi—și asiă a ici s'a ruptu în două continuitatea de dreptu a națiunii și numai cu ajutoriulu acestei rumperei s'a facutu legile ce voru a le rechiamă eara în viață. Despre legile citate mai susu, dice apoi, că nici nu se pôte aduce în viață, deca nu se sfasiă mai întâiu continuitatea de dreptu națională, dreptul de a dá instrucțiuni, și acum din acelea voru a deduce continuitatea de dreptu. Asiă dăra concludă mai departe, continuitatea de dreptu nu au încetatu cu suspenderea legilor ministeriale, ci au încetatu în diu'a născerii acelorulegiministeriale.

In locula ministerială au pasitu apoi mai târziu comitetulu de apărarea patriei (honvédelmi bizottmány) cu vatemarea legii ministeriale, fără sancțiunea coronei și numai în urm'a deciderii unilaterale a dietei.—

„Nici comitatele privitoare nu le suspendă corón'a, ci au încetatu ele, său le-a suspendatu art. XVI și XVII atunci cându le-au luatu în mâna comisarii regimului cu putere deplină, cari stau sub comitetulu de apărarea patriei. Acești a după art. XVI au desființiatu comitatele comitatense și au denumitu oficiali comitatensi propria autoritate, cu înlăturarea ordinației dedusa din art. XVII de lege.“

Trece preste alte, câte și cum s'a mai urmatu de atunci încôce și apoi atrage atențiunea acelor ce grabescu continuitatea cerbicăsa, a nu caută ce dorescu, în Bud'a său Vienn'a, ci în a 38 ședința din Pojonu; atrage atențiunea asupra complanării carea e cu multu mai de lipsa decâtu ministeriulu și apoi și asupra modestiei carea aru trebui observata fatia cu corón'a, din partea acelor, cari au adosu legi unilaterale rumpendu continuitatea.

Avendu în vedere loialitatea coronei, carea trece preste originea abnorma a legilor inacceptabile și intemplările exceptiunilor, cându nu s'a datu, ci moderatu disu, s'a esoperatu sancțiunea; avendu în vedere ca corón'a nu vrea decâtu legile prejudiciose sa se revada și sa se aduca în armonia cu solidaritatea imperiului: aru dorí locuitorii din comitate că legilatorii sa fia mai cu privintia se caute a coresponde loialității cavaleresci a principelui și sa fia mai riguroși fatia cu detoriile cătra corón'a, decâtu cu legile din 1848 căroru li se pôte ascrie situațiunea cea încordata de acum.

Eveneminte politice.

Sabiiu în 12 Martiu.

În dilele din urma s'a făcutu și în țiera la noi dislocatiuni însemnate de trupe. Asia au plecatu înainte cu vre-o câte-va dile regim. nr. 3 de ulani și alu 10-lea dela aceeași trupa e acum pe drumu; asemenea au sa plece 4 baterii. Toate aceste eră sa se indrepte spre Bruck lângă Lait'a, pe cându acum se dice ca tint'a plecării lor aru fi mai departe, pôte Boemi'a.

Din Pest'a are Presse unu telegramu despre o conferința a deputatilor ardeleni la diet'a din Pest'a, în hotelulu „la regni'a Anglici“, între cari se afla și Zimmermann și Trauschenfels. Se dice acolo, că s'aru fi întielesu toti asupra tinutei lor în dieta, și în privint'a acest'a aru fi o deplină armonia între magiari, sasi și români (nu scimu câti români transilvani suntu acolo).

Despre Episcopulu Stroszmayer se dice ca aru fi sositu la Pest'a și aru fi conferitu tempu îndelungatu cu Deák.

Representanți'a comunala în Pest'a dela 1861 întreba pre Deák de sfatu, deca pôte, fără vatemarea dreptului se reintre în funcțiune. Respunsulu e, că după dreptu nu aru pôte sa reintre; de ôrece însă e speranți'a cea mai buna, ca Imperatul în tempulu celu mai scurtu va restatori starea legală, aru fi de doritu, că și civii acestei cetăți sa fia în deplin'a activitate, și starea legală sa-i afle într'ens'a, cu atât'a mai vertosu, cu câtu procederea capitalei aru fi apoi imitata în țiera întreaga.

În cas'a reprezentatilor propune Deák cu privintia la adresa, ca acest'a sa se comunice cu cas'a magnatilor și adeca nu numai ca sa o ia spre știința, ci observandu acelei case ca aru fi foarte bine, deca adresa s'aru pôte asterne colectivulu din partea ambelor case ale dietei, ce s'a primitu cu entusiasm. După acest'a depune pe măs'a casei reprezentatilor o propunere, pentru o comisiune de doispredece membrii, carea sa se ocupe cu unu programu pentru diferitele comisiuni ce suntu de a se denumi și pentru obiectele, ce sa le lucre acele comisiuni, precum: legea de uniunea trana, legea comunala și municipală, revisiunea legii electorale, codificatiunea de propuneri despre legea civilă, penală, cambială și montana, despre referințele confessiunilor, înstructiunea publică și educatiunea poporului, legi de drumuri de feru, de industria și reuniuni. Propunerea acest'a se va tipări și se va împarti între deputati.

Din Croatia spune unu telegramu alu „N. Fr. Bl.“ ca nu s'aru vedé semne de o impacare între croati și unguri. Magiarii nu voru se scie nimicu de reincorporarea insulei Mur la Croatia, ceruta de cătra diet'a croata, pe cându croatii nu voru să seia nimic'a de incorporarea cetății Fiume la Ungaria. Afara de acestea se dice acolo, că mai suntu o sută de obiecte de cërta între aceste două popore. Redactiunea foiei de mai susu însă crede, că întâlnirea lui Stroszmayer cu Deák și conferirea lor trebuie sa fia contribuitu ceva la ôresi care complanare.

Despre lucrari curatu interne avem mai de însemnatu a referi despre sistarea tergurilor de țiera în unele districte ale Boemiei, în urm'a esceselor, despre care amu pomenitu cu alta ocaziune.

Alarm'a de resboiu a crescutu foarte, de-si „W. A.“ afirma ca toate miscările suntu numai nisece stramutări obicinuite de garnisone. După P. Ll. generalulu Benedek, fostu până aci în Itali'a, este denumitu de comandante supremu alu armatei de operatiune în Boemi'a; iara în Itali'a Archiducele Albrecht va ocupă locul lui Benedek.

Diuarulu „Epoque“ primu în dilele trecute unu telegramu din Frankfurt, în carele se dicea ca Bismarck se retrage din ministeriu. Prin acest'a s'aru fi schimbatu cu totul situațiunea. Al' diuarie afirma, ca Bismarck astadi e în mai mare gratia la regele său; că ori cându alta data; ca fortaretiile silesiane suntu toate armate; ca tunuri s'a mai strapurtatu și dela Coloni'a în fortaretiile aceste. Cele mai prospete sciri ne spunu și despre planurile de operatiune și adeca, ca Austri'a va ocupă, esîndu cu trupe din Boemi'a, Saxonii și ducatele saxonense și va caută a se aruncă asupra Prussiei apusene. Din Berlinu se amenintia, că deca va intră Austri'a în Saxoni'a va face asemenea și Prussia. Mai adaugemu totu aci și seirea despre înmulțirea trupelor austriace, în Holstein, și în Hannover.

Puterile apusene se afirma, ca au desmentatu seriosu pe Prussia sa nu provôce unu resboiu, ce aru conturbă liniscea europeană. În legatura cu aceste însemnamu, ca suntu sciri, cari respandescu fama ca Itali'a, inca aru armă și s'aru pregati pentru unele eventualități.

Scirile despre concentrarea trupelor rucesci la marginile Galitiei și la Pruj se repetiescu de nou.

Despre conferințele din Paris în cestiunea principatelor române ni se spune, că în 19 Mart. s'a tinutu o conferința care s'a începutu dela 12 ôre și la 4 ôre după amedi dură inca. „Constitutionel“ pledéza în unu articulu subsemnatu de Limayrac, pentru necesitatea de a se sustiné în principatele române uniunea. Conferința sa ratifice faptele implinite, statorindu pentru totodéun'a uniunea; prin acest'a aru simplifică programulu cestiunilor cari atingu ecuilibrulu european.

Din Romani'a ne aduce „Romanulu“ și celelalte diuarie sciri despre activitate viia a corpurilor legiuitoare, a căroru sesiune, după cum cetimu și în alte părți s'a prelungitu până la 17 Apr. Ministrulu de finanțe face unu apelu cătra națiune pentru unu împrumutu naționalu. Concesiunile făcute de guvernulu trecut, se trecu prin sit'a cea deșă a corpurilor legiuitoare și cea de drumu de feru s'a și casatu.— Afîlamu ca s'a tramisu pre la toate curtile europene deputati, cari sa lucre pentru dobandirea unui printiu pre tronulu Romaniei.

Turcia au concentratu trupe la Dunare și se dice ca Romani'a face asemenea; diuarie straine voru a scî despre o alianță defensivă și ofensivă a Romaniei cu Serbi'a.

Scirea ce se respandî, că în Serbi'a aru fi esistatu unu complotu, care vrea se arunce fortareti'a Belgradu în ventu, se vede, că trece în regiunea scorniturelor.

Alegeri dietali.

Pianu de josu 16 Martiu.

Onorate domnule redectoru! Binevoiti a dá locu in colónele pretinutului jurnalú a „Telegrafului Romanu“ urmatoriului articolu privitoriu la alegerea deputatilor dietali a scaunului si a cetatii Sabesiuului. —

E unu adeveru nedisputabilu, ca din vieția sociala si publica de pe ap'a Sabesiuului nu si-a pre umplutu in comunu jurnalistic'a colónele sele, — si acést'a devine parte din aceea cauza, ca nóue româniloru, carii de-si suntemu majoritatea absoluta a acestui tinutu, — de abia acum ne-a succésu a ne cunosce chiamarea nóstra fatia cu fratii nostri conlocutori, ca unde stámu si ce ce putemu noi face prin intielegere, concordia, si statornicia, — parte pentruca romanulu de pre acestu terenu slabitu de seculi erá dedatu a suferi sub pecetulu tacerii tóte greutáțile si nedreptatea. —

O dovéda neresturnavera, ca romanulu deca vrea póte lucrá in interesulu seu nationalu e alegerea deputatilor dietali pentru diet'a pestana, alegerea ce a decursu in 12—15 a curentei, care alegere a decursu asiá:

Duminea in 11 a l. c. dupa finirea sántei liturgii a primitu vecinatáțile orasiene incunoscintiaréa, ca pe Luni dimineti'a adeca in 12 se voru álege deputati pentru diet'a dela Pest'a. —

O surprindere si lucru neasceptatu la totu romanulu, care pána aci credea faiméi látite ca Marit'a Universitate sasésca din Sabiu a decisu, ca din scaunele sasesci nu voru merge la Pest'a, de-si cam de vre-o trei luni de dile, sub silentio, s'au candidatu in secretu, pentru sustinerea fratietáti între románi si sasi, de deputati dietali Domnii: Jude regescu substitú Simeonu Balomiri si fiscalulu judicialu Carolu Leonhard; si fiindu fratii sasi tare siguri ca planulu acest'a si acum lu voru realisá, avendu inaintea ochiloru esperint'a trecutului; votara luni inainté de amédi tóte vecinatáțile sasesci din orasiu in favórea candidatiloru proiectati, Leonhard si Balomiri. —

Cu totulu altu ce-va erá dupa amédi; candu trei vecinatáti romanesci orasiene in ordinea cea mai buna, fia-care tata de vecinatate cu alegatorii sei sanatosi si bolnavi, petrunsi de insemnatarea objectului votisara pentru Domnulu Advocatu Dr. Tincu si Domnulu jude regescu substitutu Simeonu Balomiri.

Mai grandiosu se vede lucru Marti, inainté de amédi, candu alte patru vecinatáti orasiene romanesci in si mai buna ordine, cá o garda, investiti in vestiminte serbatoresci, urmara fratiloru lorú din diu'a trecuta, votandu pentru Dr. Tincu si Balomiri.

Sa fi vedutu cum frati sasi umblau pe stradele orasiului, servitoriulu politianu cu poronca prin crime: cine nu vine la volisare va plati 5 f. pedépsa, fára sa-i fia iertatu recursu, — ba chiaru scolarii gimnasiului inferioru si tóte normele primira mandatu a umblá din casa 'n casa sa scormanésca alegatorii si din petri, de unde nu sasu-i perdutu, ca romanii a venitu in cete cá fruz'a si ierb'a! Inzadaru se opintira, inzadaru se sfarmara, „din paguba“ díce romanulu „nu faci dobanda.“ —

Trece Mercuri si speranti'a sasiloru cea mai de pre urma erá nimicita; insa le veni aminte si luara refugiulu la asiá numitii „greci“ *) carii toti votisara cu sasi, cá sa-i consoleze, afara de Dni I. Onitiu jun. si sen. acesti'a nici cum si cu nici unu pretiu nu se potura dejosi pána intr'atá'a, cá vecinii lorú.

Acum prinsera sasi speranti'a nóua si din nou si dau tóta silinti'a in cercu. Din nou se insielara! pentruca saténulu ca si orasiianulu scia cei de facutu.

Comunele intregi (membri alegatorii) urmara Joi in rendu un'a dupa alt'a, candu fu rendulu Pianului de josu Domnulu parochu de acolo alu sasiloru Adolf Krauss votá in limb'a romána pentru Domnulu Leonhard si Domnulu Balomiri, iara Domn. parochu gr. or. din aceea comuna Nicolae Bena votá pentru Dlu Advocatu Dr. Tincu si D. judetia Balomiri.

Si asiá urmara si votara toti romanii cá unulu, pentru Dr. Tincu si Balomiri. Asiá dara noi ne vedemu pe lánge tóte machinatiunile fácute incontr'a interesului romanu si unele si esecutate durere! si prin romani, séu mai bine dísu grecii din orasiu, cu doi alesu románi, dupa cum e si dreptu, pentruca romanii acum cá si de alte ori au avutu majoritatea votantiloru. —

Fratii sasi se prefacu a fi camu indignati, ca majoritatea votantiloru romani, nu si-a vendutu dreptulu ei de alegere si nu si-a incredintiatu apararea interesului unui deputatu sasescu. —

Dar deca voru considerá, ca din scaunele si districtele sasesci s'a alesu dóue díe ci si dói deputati între carii numai cinci de nationalitate romána; —

deca voru vedé ca sasi in tóte locurile Sabiiu, Brasiovu etc. etc. unde a fostu in majoritate, nici odata, prin urmare nici acum, nu a alesu vre-unu deputatu romanu, dupa cum aru cere principiulu egalei indreptátri, despre care principiu se vorbesce si se scrie de multe ori, dara in fapta nu se prea face; —

deca voru considerá mai incolo ca in anulu 1861 s'a alesu din Sabesiu la universitatea sasésca unu deputatu romanu si unu

Negutiatorii pe aici, se numescu „greci.“

sasu, prelánge tóte ca romanii au fostu in majoritate, numai si numai pentru ca se fia frati si in casuri candu dela sasi aru atárná vre-o alegere; — ear acesti'a in an 1863 n'au vrutu sa mai scie de fratietatea din 1861, ci alesera dupa puteri trei deputati din sasi si numai unu romanu; —

deca voru considerá ca in an. 1865 atátu la Universitatea sasésca cátu si la diet'a din Clusiu a mersu numai deputati de nationalitate sasésca, fiinduca densii au proiectatu si alesu dintre románi de acei'a, despre care a fostu convinsi ca nu se voru duce, precum s'a si intemlatu: — usioru se voru puté convinge, ca romanulu dupa atátea esperintie triste, numai póte crede fratietáti sasesci, carea a fostu, si póte si de aici incolo va fi cá credintia grecésca! —

Preotimea romána n'a lipsitu la acésta ocaziune a-si implini datorintiele sele, — cáci dupa cum amu dísu pe lánge tóta influinti'a dirigatorie politice, care e cunoscuta, ca are putere mare asupra poporului, machinatiunile notariloru neromani, cu deosebire in ambele Piane si sfaturile acestora, precum si ale inspecto iloru respectivi, n'au potutu elatiná nici putínu indreptarea data fiiloru sufletesci. —

Deie cerulu, cá romanulu si deci inainté sa stee umeru lánge umeru, la alegerea aperatoriloru intereselorú sale, cáci cá romanulu nu va apará streinului nici odata interesulu romanescu! —

(A. B.)

Campe ni in 3 Martiu 1866.

Cetindu articolulu D. N. V. din muntii apuseni publicatu in Nr. 9 alu st. diariu T. R. nu me potú retiné de a nu infrange nisce asertiuni a acelu D. corespundinte, cari numai dela unu omu necunoscutu cu impregiurárele de pe aici potú veni, cáru'a póte multe ce se facu i suntú, potú díce, terra incognita.

D. corespundinte indatu la inceputulu articolului amintesce despre necesitatea unui institutu de cultura si educatiune, specialminte pentru muntii apuseni, cu o asiá mare naivitate, cá candu in alte párti ale patriei nóstre nu s'aru mai simti asta lipsa.

Dlul se mira cum de pána acum nu s'au infiintiatu pre aici vre-unu institutu de invetiamentu mai inaltu, séu mai bine dicendu voiesce a aretá ca la o intreprindere asiá marétiá pentru orasiulu Abrudu a remasu totu lucrulu pre lánge vorbe góle. Ast'a e celu putínu cu privire la Abrudu adeveratu, insa saritu'ra dela acést'a la nimicirea scóleloru séu scólotieloru din Campeni precum i place Dlul corespundinte a le polecri — e prea fára logica. Cáci asemanandu-se acestu conclusu despre nimicirea scólotieloru din Campeni cu asertólu D. cor., ca rezultatulu pentru infiintiarea scóleloru reale in Abrudu este negativu, nu sciu ce arúfi se insemneze. Séu D. cor. i-arú placé a trage pre comuna Campeni la dare de séma ori a-i imputá, ca de ce in Abrudu nu suntú scóli reale séu si unu gimnasiu. De arú fi fostu informatu mai bine D. N. V. despre decurgerea causei infiintandelorú institute, credu ca s'aru fi feritu de a-si dá de golu necunoscenti'a s'a in acestu obiectu.

De ce D. N. V. a binevoitu a-si exprímá parerea de réu specialu asup'a sermanelorú scólotie din Campeni si a dá totu de odata de preceptu ca dieu, slabi barbati suntú acolo, aceea va scie Dlul. Insa fia in pace, cáci cu tóte aceste scólele din Campeni nu suntú in roinare si nemieire, cáci suntú infiintiate pe o basa destulu de solida.

Si óre cum s'aru poté nimici aceste scóle? De óre ce scóla gr. or. d. e. infiintata in anulu 1863 are unu edificiu cu cinci incáperi si unu fondu pána la 8000 f. v. a. si e radicata prin poporu, si poporulu este totu acelu poporu bravu, care au fostu la infiintiare, si asiá traidu elu si fondulu se va mari, si scólele voru inflóri.

Precum se vede D. cor. au vrutu sa arate in articolulu seu ce-va negru, cá cu atátu sa stráluce mai tare fapta cea frumósa a barbatiloru de la u d a din Abrudu, insa asiá ce-va nu au fostu de lipsa, seu celu putínu nu cu schimosirea stárei lucrurilor.

Laud'a pentru impreunarea scóleloru din Abrudu si Abrudusatu e cu dreptu cuventu a Dloru mentionati de dlu corespundinte. Insa in unu orasiu cá Abrudulu, in care suntú acasa proprietarii baiaagariloru celorú vestite a Transilvóniei, in unu orasiu liberu, a cáruí venitu anuale se suie la o suma considerabila, totusi amu asceptá ce-va mai multu decátu ceea ce s'a fácutu si despre ce refera dlu corespundinte. Atunci candu cetátienii Abrudului se voru intruni la radicareá unui institutu de invatiamentu pe basa mai solida (ce nu va sa dica, ca eu dóra a-siu neconsiderá pasiulu celu de laudatu a Dloru mentionatide dlu cor.) atunci voiú pricepe mai considerata eschiamatiunea „Cu puteri unite“

Locuitoriloru din Cápneni le pare bine de ori ce inaintare a scóleloru si de aceea le urédia fratiloru Abrudieni succésulu celu mai fericitoriu precum si la unu zelu si mai inflacaratu in caus'a scolaru. Insa ómeniloru care nu sciu starea lucrurilor le recomenda a-si tiné pén'a neatinsa in atari lucruri, si a nu seduce opiniunea publica.

M. Contesu, cap. gr. or

Cogetámu a fi corespunsu si dreptátiéi si ecuitátiéi, primindu

cele de mai susu și recomandandu fratiloru munteni a delaturá tóta inclinarea cátra certe fára profitu. Ceea ce amu mai recomen- dá noi mai departe e a continuá, fia-care la loculul seu, in insu- fletirea pentru paladiurile cele sánte ale poporului, intielegemu scó- lele. Romanulu are unu proverbíu : cine tace, face. Acest'a, cá sa fia și mai aplicabilu l'amu întorce in „cine face, tace.“ In care tipu apoi amu dorí din anima sa 'lu urmeze și in afacerea acest'a de multu pretiu pentru viitoriulu nostru, și fratii din muntii apuseni și toti românii. Sa vorbimu dara putínu și sa facemu multu! Red.

V a r i e t á t i.

(Multiamita publica.) Subscrisulu impinsu de sim- tiulu de recunoscintia isi ia voi'a a multiamí pe acésta cale bine- facatoriloru sei, carii i-au datu mana de ajutoriu, spre alinarea lipseloru, cu care are a se luptá.

Acei Domni contributori la acestu ajutoriu și căroru me simtu îndatoratu a li esprime multiamít'a mea, suntu: Amosu Francu v.-comite (3 f.) Ioane Motiu asesore (1 f.) Ioane Francu protofiscalu subs. (2 f.) Ioane Cosieriu asesore orf. (1 f.) Daniel Gá- bor juratore (2 f.) I. Brendusianu adv. (1 f.) N. Socomon (1 f.) Ales. St. Siulutiu Pretore (3 f.) S. Beonits negut. (1 f.) Ios. Crisianu V. notariu (1 f.) Daniel Papp asesore orf. (1 f.) Ambrosiu Bersanu cancelistu (1 f.) Antoniu Veres asesore (1 f.) Lad. Papp jude cerc. (1 f.)— (Sum'a 20 f. v. a.)

Speru a nu fi vatamatu modesti'a acestoru Domni prin pu- blicarea numeloru densiloru, pre carea io amu tinutu de o sánta detoria.

Antiochu Francu,

jur. in a. II. la acad. c. r. de drepturi in Sabiiu.

(Diuaristica.) In Romóni'a au reaparutu la Bucuresci „Romanulu“ din care amu reprodusu și noi in estrasu pasagie de- spre situatiunea de dincolo, dela schimbările intrate la 11/23 Fauru. Gerante respundiatoriu e acum dlu Vlascénu. Diuariulu corespunde in tóta privintí'a numelui seu. Elu și astadi e totu acelu vechiu anteluptatoriu. Au mai aparutu in Galati „Ancor'a“ redigeata de com- patriotulu nostru Pandele Popasu. Ese odata pe septamána. Se arvedé a avé la rendulu d'antáiu in vedere afacerile comerciali, in sa aduce și articliu privitori la interesele tiei și sciri din tíera și stra- inetate. — „Press'a romána“ apare la Brail'a intrunita cu Echulu Daubianu ce aparea in Galati, sub redactiunea dloru Baronzi (pentru partea politica și literaria) și Carmelinu (pentru comerciu, agricultura și industria). Ambe din urma (Ancor'a și Press'a) inca suntu fórté bine redigate. Cetimu mai departe in diuariulu Roma- nulu despre unu altu diuaru nou „Desbaterile“ (Ne a venit in mo- mentele, candu scriemu aceste și acésta fóia), care aru aparé sub redigerea dloru Blarembegu, Cantacuzinu și Lahovari s. a. Vre-ocáti-va articliu reprodusi in Romanulu dovedescu despre spi- ritulu și inteligenti'a cu care este tinutu acestu diuaru. La tóte aceste precum și umoristiculu Sarsaila, carele dupa parerea nó- stra cáte odata musca prea tare, dara de altmintrea cuprinde destulu umoru — le postimu durata mai indelunga, decum e cam obiceiulu pe la tíer'a denseloru.

Epistol'a deschisa cátra Dlu redactoru alu „Familiei.“

Iosifu Vulcanu.

Domnule I. Vulcanu! Vorbele mele din „Concordia“ (Nr. 22 1865), ca „Caracterulu baladei „Florica“ e oscuru, gáciu, și descriptionile lasa oscuru, neexplicatu, de gacitu togmái cátu se póte gáci, spre care apoi da semnele cerute, incátu nimicu nu remane neexplicaveru“, mi le-ai fal- sificatu in „Familia“ (N. 10. 1865) in form'a, ca: „Floren- tinu a scrisu, ca balad'a trebúie sa fia obscura.“— Atunci amu tacutu, dar acum s'a implutu paharulu; cáci—

Domnulu „I.“ (R.), autorulu corespundintiei din Vienn'a a „Familiei“ (N. 2. 1866), mi-a depusu in mána, cá sa se publice prin acést'a in interesulu adevéruí— „Dechiaratiunea datata in Vienn'a 17/2 1866.— ca in coresp. susu numita a Dsale pas- agiulu muscatoriu in numele meu și onórea mea, tratatoriu de parodi'a mea: „Pitanulu seu Resunetulu tiganiloru“ nu l'a scrisu densulu;“ asiá dara și de acolo ai scosu pasagiulu favoritoriu pentru mine, și in locu-i ai falsificatu unu pasagiu incriminatoriu inaintea natiunei; acusanu-me— in contradicere cu sci- inti'a despre teori'a parodiei de scopulu, de a satirisá Imnulu nati- unei nóstre, de a deride (!) inspiratiunea bardului natiunali și insufletirea natiunei (!); comitendu și o contradicere logicala: a puté avé scopu— fára voia.

Cá on. publicu sa póta judecá nepréprinsu de falsificatiuni, amintescu in scurtu numai atát'a, ca in Vienn'a candu cantá regin'a cantaretieloru, Dsiór'a Carlotta Patti in concertele-i sublime, totu intr'acele-si seri se representá și parodi'a; „Patti cea falsa“; ba intr'o séra s'a dusu in sa-si parodiat'a, de s'a desfatatu in pri- vitulu parodiei sale proprie;— in dilele de fatia dau in teatrulu de opera a curtii imperiale din Vienn'a oper'a maretia: „African'a“, și in teatrulu lui C. Treumann, totu in Vienn'a, parodi'a „African'a in

Gagran.“— Adeseori au datu intr'acclasi tempu pre bin'a imp. tragedi'a „Narr-Cis“, pre alta bina („an der Wien“) parodi'a „Narr Cis“, cáci tocmai sciinti'a esteticeí in specie poetic'a, dice de parodi'a, ca parodi'a, ca aceea nu deride mo- delulu, dupa carele s'a formatu;— și ca io anume cu parodi'a mea inca amu calcatu numai calea corespundiatória sciintiei, credu, ca o va dovedí aceea, ca dupace o amu dechiamatu odata nepro- vocatu, o amu mai dechiamatu dup'aceea in cercurile romane din Vienn'a purure pro vocatu de aceleasi— in cursu de doi ani și jumetate de 17 (sieptespediece) ori, numai in cercurile cele m a i n a l t e de 8 (optu) ori insumi, și apoi o au mai dechia- matu și altii și alte le; și o au postitu descria DD. doctori, preoti, professori și boieri romani; o au dusu și tramisu in Transilvani'a, Bucovin'a, Banatu, Moldov'a, Craiov'a și in Parisu! și m'au o- noratu in moduri felurite. —

Cu aceste date factice amu documentatu io in contracorespundintí'a-mi tramisa la „Familia“, carea inca mi o ai casatu in contr'a dreptátii, și numai mi o ai amintitu in form'a fal- sificata de „epistola escusa tóre“ (firesce prelânga ide'a, ca: cine se escusa, se incusa.)

Dar geniulu adevéruí nu se lasa intunecatu; tóte 00. per- sone respective și sciinti'a de teori'a parodiei stau pentru mi- ne; iar „Dechiaratiunea“ Dlui „L.“ despre falsificatiunea pasagiului resp. și falsificatiunea vorbeloru-mi din Concordia in Familia, ce se póte cetí in numerele susnumite, acusa inaintea on. pu- blicu de crime in contr'a numelui meu, și on. publicu va sci ju- decá din datele factice, spre care judecata lu rogu in favórea numelui meu nepatatu, atacatu prin falsificári.

Vienn'a 16/3 1866.

Ioann Popu Florentinu.

Nr. 9—2

Concursu.

Prin carele se deschide concursu pre 4 septemáni de la întâi'a publicare :

1) Pe statiunea invatietorésca din Ictaru Protopresbiteratulu Hasiasilui, indiestrata cu emolumintelo anuale in bani gat'a 60 fl. v. a. 20 chible de gráu, 20 chible de cucuruзу, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 15 ponti de lumini, 8 stângini de lemne, 4 jugere de aratura, 1/2 jugeru de gradina, și cortelu liberu. Insa a trei'a parte din emolumintele acestei statiuni este rezervata fostu- lui aei emerit. Invatietori Teodoru Nesco.

2) Pe statiunea invatietorésca din Leocusesci, cu emoluminte- le anuale in bani gat'a 84 fl. v. a. 12 chible de gráu, 20 chible de cucuruзу, 100 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 15 ponti de lumini, 10 stângini de lemne, 1/2 jugeru de gradina, și cortelu liberu.

3) Pe statiunea invatietorésca din Paduraru, cu emoluminte- le anuale in bani gat'a 42 fl. v. a. 8 chible de gráu, 12 chible de cucuruзу, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 10 ponti de lu- mini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, 1/2 jugeru de gra- dina, și cortelu liberu.

4) Pe statiunea invatietorésca din Topl'a, cu emoluminte a- nuale 20 fl. v. a. 6 chible de gráu, 16 chible de cucuruзу, 50 ponti de sare, 50 ponti de clisa, 10 ponti de lumini, 8 stângini de lemne, 1 jugeru de gradina, și cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá vre-unu din aceste posturi invatietoresci suntu avisati recursurile sele timbrate, și indiestrate cu estrasu de botezu, cu atestate despre absolvarea cursului pedagogicu din Institutulu Preparandialu din Aradu, despre servitiulu de pâna aci, și despre portarea loru morala și politica, a le adresá cátra ve- nerabilulu Consistoriu Aradanu, și incóce ale strápune.

Bellintiu 3 Martiu 1866.

Constantinu Gruiciu

Protopresb. Hasiasilui și Inspec. distr.

Ioann Cristea,

compactoru in Sabiiu, se recomanda on. publicu románu cu legarea de cárti, protocóle, brosiure etc. și preste totu cu ese- cutarea tuturoru comisiuniloru, ce cadu in cerculu compactoriei, promitendu lucru promptu și solidu și pretiuri cátu se póte mai moderate.

Locuinti'a: Sabiiu, strad'a iernei (Win- tergasse) Nr. 253 vis'a vis dela tipografi'a ar- chidiececana.

Nr. 10—2

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Martiu 1866.

Metalicele 5%	60 40	Actiile de creditu	141 50
Imprumutulu nat. 5%	62 70	Argintulu	104 70
Actiile de banca	79 8	Galbinulu	5 05

Editur'a și tipariulu tipografiei archidiececane.

Redactoru respundiatoriu Nicolau Cristea.